

Rp5100 Biblija - Stari Zavjet
2016./2017.
ponedjeljkom, srijedom u 8:30
amdg.ffdi.hr

Knjiga Postanka

Od stvaranja svijeta do Josipove smrti

(Petoknjižje: do Mojsijeve smrti)

“Prapovijest”: 1–11 čovjek i svijet
6–9 Noa

Povijest

Božjega naroda: 12–25 Abraham
25–50 Jakov

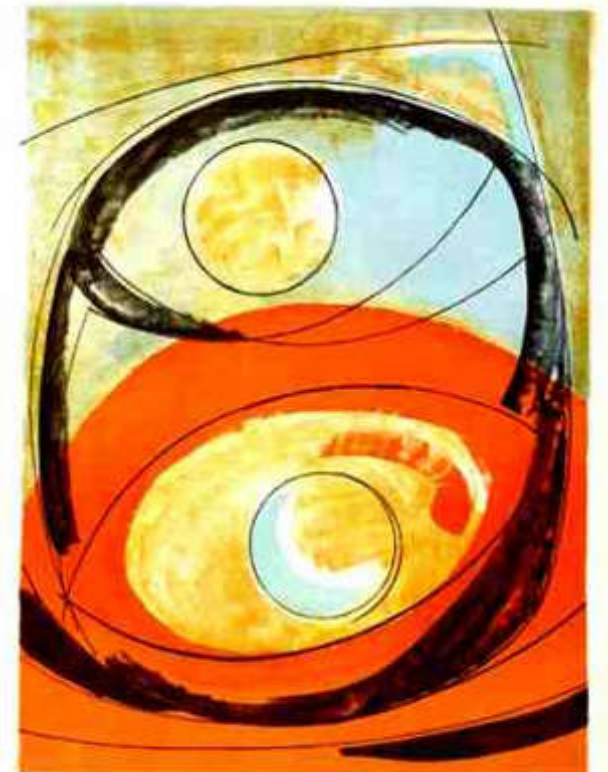

Evolucija na početku Biblije

Post 1-3

Složenost (Post 1,1-2,4a)

- **הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ** *haššamájim v^eha'árec* (Post 1,1; 2,1.4)
- **nebo i zemlja**
 - Sve, svemir – usp. “sve” Post 2,3
 - Božanski i ljudski svijet
- **בָּרָא** *bārá'* – stvoriti
- **Kompleksno stvoren (1,4.6s.14.18)**
- **Bog odjeljuje: בָּדֵל** *vajjabdel*
 - Svjetlo – tama (4; 18)
 - Vode gore i dolje (6s)
 - Dan – noć (14)

Barbara Hepworth, Postanak, litografija, 1969.

Samostalnost

■ Samostalnost i razvoj kao zadatak

- “prema svojoj vrsti”
1,11.12.21.24.25 (10x)

- Stabla (11.12)
- Trava (12)
- Morske životinje, ptice (21)
- Kopnene životinje (24)
- Zvijeri, stoka, gmizavci (25)

■ Post 1,11.12.29

■ “u sebi svoje sjeme”

- Stabla (11.12)
- Bilje, stabla (29)

■ “budite plodni” 1,22.28

■ “demitologizacija”

- sunce i mjesec
božanstva? (16)
- nebesa također
stvorenje (1,1; 2,1.4)

Noin savez s Bogom

Post 6–9

Prvi *Savez* (Post 9,8–17)

- בְּרִית *berît* – Koliko puta u Post 9,8-17?
- 7x (osim 9,15 u KS),
- nakon sveopće katastrofe
- קוּם (*qûm* 6,18 → 9,9.11.17)
- Bog *ustanovljuje Savez*
- S kim? (9,9.11.12.15; v9.12; v10.12.15s; v13)
 - “vi” – Noa i djeca (9,9.11.12.15)
 - budući potomci (v9.12)
 - sva živa bića (v10.12.15s)
 - Ptice, životinje, sve što živi na zemlji (v10)
 - zemlja (v13)
 - svako tijelo כָּל בָּשָׂר (*kol bāšār* v15-17)

Univerzalan savez

- Čiji savez? בְּרִיתִי *berîti* (6,18; 9,8.11.15)
- “moja obveza”
- Sadržaj? (9,11.15)
- Nema potpunoga opustošenja
- Do kada? – עוֹלָם (*‘olam* **9,12.16**)
- Savez vječan (“vjekovan” KS), Heb 13,20
 - Naraštaji zauvijek
(KS: “naraštaji budući”, Š. “vječno vrijeme”)
- Znak (9,13)?
- “*Luk svoj polažem u oblak*” (v13)
 - Položeno oružje
 - Spoj neba i zemlje

Noa pravednik

- **Savez nakon 8,20; 9,1–7?**
 - žrtva u 8,20 (Božje srce! 6,6; 8,21)
 - blagoslov u 9,1–7;
- **Zašto Noa? 6,9; 7,1**
- ***hodio s Bogom* 6,9 usp. 5,22.24**
 - Kao Henok
 - *Pravedan* “preda mnom” = mojim licem (!) 7,1
 - Usp. Post 1 (“i vidje Bog...”)
- **Noa u Lk 3,36?**
- **Isusovo rodoslovlje**
- **Što je nalik Noinu vremenu u Mt 24,37; Lk 17,26?**
- **Dolazak Sina čovječjega**

Abraham, vjernik

Post 12–25

Božji poziv Abrahamu

- *Poziv u Post 12,2*
- **Prvi Božji govor osobi nakon Post 9,17**
 - *Što će Abraham biti prema Post 12,2?*
- **“...bit ćeš blagoslov”**
 - *Za koga (12,3)?*
- **“sve obitelji tla zemaljskoga” (12,3)**
 - Univerzalno poslanje
- **Abrahamova dob (12,4)?**
- **75 godina (12,4)**
 - Iznad prosjeka u Ps 90,10
 - *Koliko će doživjeti prema 25,7?*
 - 175 – nova punina života

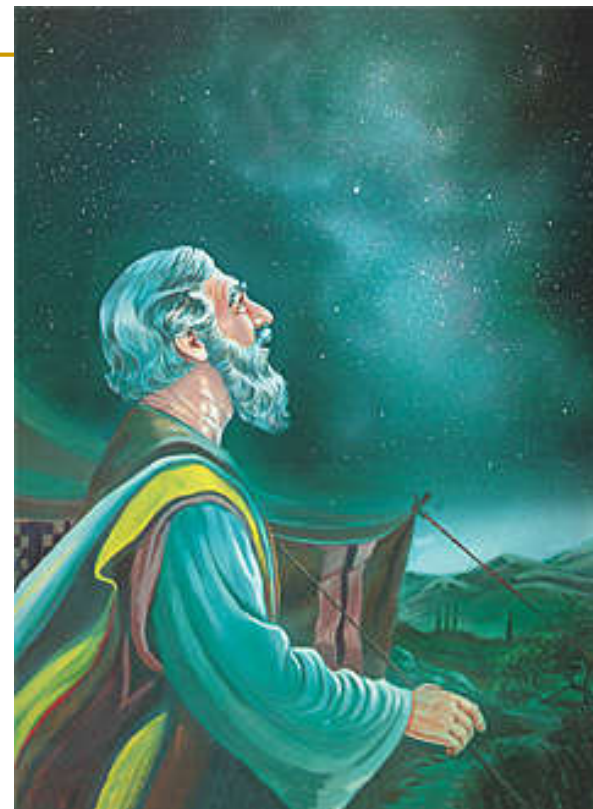
Božji “projekt”

- ❑ *Tko je neposredno prije umro?*
- **Otac Terah (11,32)**
- **Bog će učiniti velikim ime (12,2)**
⇔ 11,4
 - ❑ “Pribavimo si ime” (11,4 KS)
 - אָדָם *'adam* od אַדָמָה *'adamâ* (5,2)
 - Treba *davati* ime (2,19)
- **Babilonska kula – vrh do neba (11,4)**
 - ❑ treba *zemlju* podložiti (Post 1,28)
 - ❑ *Nesretan plod ohologa uzdizanja u 11,9?*
 - ❑ nerazumijevanje (11,9)

Abrahamova vjera

- אָמֵן (Post 15,6) [he'emin] pouzdati se, pokloniti povjerenje; “Amen”
 - Prvi: ...povjerova i uračuna mu se u pravednost → Rim 4,3; Gal 3,6
- Prva molitva u 15,2s
 - Dvostruka pritužba:
 - “Što ćeš mi dati?”(2), “Nisi mi dao” (3)
 - velik narod (12,2) ⇔ bez djece (11,30)
 - Pronašao riječi
- 3 + 1 Božji odgovor:
- Ne... (15,4), Pogledaj i broji..., Ovako... (v5)
- “Izvede ga” – neverbalno (אָצַח jaša’ “izvesti” v5)

Pogled prema gore

- **Pogledaj!** (נבט hi. *hibbit*)
 - Usmjeren, svjestan pogled
- U njega gledajte i razveselite se (נבט Ps 34,6)
 - Mojsije se bojao u Boga gledati (נבט Izl 3,6)
- Pogledao bi u mjedenu zmiju i ozdravio (נבט Br 21,9)
 - Oči upirem Hramu tvojemu (נבט Jn 2,5)
- Gledat će onoga koga su proboli (נבט Zah 12,10; Iv 19,37) Usp. Gledaju na me (Ps 22,18)

Sklapanje Saveza (Post 15)

- Bog štit i plaća (15,1)
 - “poslije tih događaja...” u 14,13.23
- Ljudski savezi problematični (v13)
 - Eškol i Aner, saveznici u velikom ratu
- Abraham se odrekao ratnoga plijena (v23)
- Spoznao: יהוה je *El El-jon* i Stvoritelj (14,22)
- Božja objava u 15,12.17:
 - תרדמה *tard^emâ tvrđ san* (15,12 usp. 2,21);
 - Goruća zublja (KS), plamen (Š.)
Baklja (15,17) – vatra (usp. Izl 3; Dj 2)
- Savez ברית – kako se sklapa? (15,18)
- Riječju: “Dat ću ti *zemlju*” – povjerenje pretpostavka

Potvrda Saveza (Post 17)

- Rok u Post 17,7.13.19 ברית עולם *b'erît 'olam?*
- „vječni savez” (usp. Post 9)
 - Božji govor
 - *Novo ime u 17,1.5:*
- אל שדי *'el šadaj* Bog Svesilni (v1)
- *Abram* → *Abraham* אברהם → אברהם
 - U središtu *potomstvo* (v19):
- Izak
- Znak: obrezanje
 - v10–14 nalog, v23–27 izvršenje
- – za koga? (17,27)
- I stranci! – Božji autoritet za sve

